

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	9
----------------	---

ΜΕΡΟΣ 1: Εικονογραφημένα διαγράμματα

της αναπτυξιακής πορείας των παιδιών	13
Το νεογέννητο βρέφος	15
1 μηνός	19
3 μηνών	23
6 μηνών	27
9 μηνών	31
12 μηνών	36
15 μηνών	40
18 μηνών	44
2 ετών	48
2,5 ετών	53
3 ετών	57
4 ετών	61
5 ετών	65

ΜΕΡΟΣ 2: Αξιολογώντας την αναπτυξιακή πορεία

των παιδιών	69
Γενικές αρχές αξιολόγησης	71
Κινητική ανάπτυξη	77
Ανάπτυξη οπτικής αντίληψης και λεπτής κινητικότητας	84
Επικοινωνία	93
Κοινωνική συμπεριφορά και παιχνίδι	102
Προσοχή, συναισθήματα και αυτορρύθμιση	110
Δέσμευση και ανάπτυξη του εγώ	118
Ακοή	125
Όραση	129

Παράρτημα 1: Κατάλογος σημείων ελέγχου για τον εντοπισμό προβλημάτων ακοής	133
Παράρτημα 2: Κατάλογος σημείων ελέγχου για τον εντοπισμό προβλημάτων όρασης	134
Πηγές από το διαδίκτυο	135
Βιβλιογραφικές αναφορές	137

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αναθεωρημένη αυτή έκδοση του βιβλίου *Από τη Γέννηση μέχρι το πέμπτο έτος* προσφέρει περιεκτική και σαφή πληροφόρηση για την αναπτυξιακή πορεία των παιδιών και μπορεί να αποτελέσει πηγή αναφοράς για φοιτητές και επαγγελματίες των ευρύτερων χώρων της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής πρόνοιας.

Η αρχική έκδοση του βιβλίου αυτού, βασισμένη στις έρευνες που διεξήγε η Mary D. Sheridan, περιλάμβανε κυρίως την περιγραφή των κατάλληλων αναπτυξιακών νορμών, καθώς και διαγνωστικές διαδικασίες με στόχο κυρίως να συνδράμει στη διάγνωση ποικίλων αναπτυξιακών διαταραχών. Παρά το γεγονός ότι εξακολουθεί να αναγνωρίζει τη σημασία που έχει η ανίχνευση διαταραχών και η παροχή αποτελεσματικής υποστήριξης σε παιδιά με ειδικές ανάγκες, η συγκεκριμένη έκδοση επιδιώκει προπάντων να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός κοινού πυρήνα δεξιοτήτων και γνώσεων που είναι απαραίτητες σε όλους όσοι εργάζονται με παιδιά. Αυτή η οπτική βρίσκεται σε συμφωνία με την ισχύουσα αντίληψη περί βελτίωσης των υγειονομικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών επιδράσεων για όλα τα παιδιά, όπως διατυπώνεται στις αρχές του προγράμματος «Every Child Matters»¹.

1. Σημείωση των Επιμελητών (Σ.τ.Ε.): Καινοτόμο κοινοτικό πρόγραμμα παρέμβασης της βρετανικής κυβέρνησης για παιδιά και νέους έως την ηλικία των 19 ετών, το οποίο ξεκίνησε το 2003 με στόχο τη διασφάλιση και βελτίωση των συνθηκών υγιεινής, ασφάλειας και προσωπικής τους ανάπτυξης.

Τα *εικονογραφημένα διαγράμματα της αναπτυξιακής πορείας των παιδιών* στο Μέρος 1 περιλαμβάνουν τους τομείς της στάσης του σώματος και της αδρής κινητικότητας, της οπτικής αντίληψης και της λεπτής κινητικότητας, της ακοής, του λόγου, της γλώσσας και της επικοινωνίας, της κοινωνικής συμπεριφοράς και του παιχνιδιού, καθώς και της φροντίδας εαυτού και της αυτονομίας. Το περιεχόμενο των διαγραμμάτων έχει ανανεωθεί, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην επικοινωνία και την αντίληψη. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να αποτελέσουν μια πρώτη βάση για τη συγκέντρωση των κατάλληλων για την ηλικία των παιδιών πληροφοριών από τους γονείς ή τα άτομα που έχουν αναλάβει τη φροντίδα των παιδιών, για την παρατήρηση των παιδιών σε φυσικό ή κλινικό περιβάλλον, καθώς και για τη διαμόρφωση μιας συγκριτικής οπτικής των επιτευγμάτων του εξεταζόμενου παιδιού σε αντιπαραβολή με τη μέση αναμενόμενη κατάκτηση, δηλαδή την τυπική αναπτυξιακή πορεία.

Το Μέρος 2, που έχει τίτλο *Αξιολογώντας την αναπτυξιακή πορεία των παιδιών*, παρέχει πληροφορίες, συμβουλές και ενημέρωση για την αλληλουχία των κομβικών αναπτυξιακών σταδίων σε κάθε τομέα. Στις επιμέρους ενότητες παρουσιάζονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη των παιδιών, η αλληλεπίδραση των παραγόντων που σχετίζονται με το παιδί και αυτών που αναφέρονται στο κοινωνικό πλαίσιο, καθώς και οι δείκτες που μας βοηθούν να διακρίνουμε την αναπτυξιακή ευαλωτότητα μέσα από ένα ευρύ φάσμα στοιχείων τα οποία χαρακτηρίζουν την τυπική ανάπτυξη. Παρέχεται επιπλέον πρακτική καθοδήγηση για την αντιμετώπιση διαφόρων ζητημάτων που μπορεί να ανησυχήσουν τους γονείς σε σχέση με τη διαδικασία της αξιολόγησης της ανάπτυξης, καθώς και γενική καθοδήγηση για την υποστήριξη της ανάπτυξης των παιδιών. Εξετάζονται επίσης νέοι τομείς που αφορούν στην προσοχή, την αυτορρύθμιση, τον δεσμό, τη συναισθηματική ανά-

πτυξη και την ανάπτυξη του εαυτού, δεδομένης της σημασίας τους στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές επιδόσεις των παιδιών.

Το διαδίκτυο έχει δημιουργήσει έναν νέο κόσμο πηγών για όσους φροντίζουν τα παιδιά αλλά και για όσους απασχολούνται σε συναφή επαγγέλματα. Εκτός από την ενότητα *Πηγές για περαιτέρω ενημέρωση* σε κάθε τομέα ανάπτυξης, παρατίθεται επίσης ένας κατάλογος διαδικτυακών πηγών μαζί με κάποιες σχετικές πληροφορίες.